אש קודש — פנחס

וידבר משה אל ד' וכו' אשר יצא לפניהם וכו' אשר יוציאם וכו' ולא תהי' וכו' אשר אין להם רועה, כי איתא בגמרא ברכות כ"ח ע"ב כשחלה ר"א נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי עוה"ב א"ל וכו' ומנעו בניכם מן ההגיון והושיבום בין ברכי ת"ח וכו'.

ראשית דואין מזה שהגם שהראשית והעיקר הוא לימוד התורה, מ"מ לא די כבר לבא בה לחיי עוה"ב, כי בטח למדו תלמידי ר"א הרבה תורה ממנו, ומ"מ שאלוהו למדנו וכו' ונזכה בהן לחיי עוה"ב, וגם הוא לא אמר להם תוסיפו ותרבו ללמוד תורה רק דברים אחרים אמד להם.

אבל יש לדקדק למה המתינו בשאלתם זו עד שעת הסתלקותו, ולא שאלוהו מקודם כי בכל ימי חייו צריך האיש לעבוד לזה שיזכה לעוה"ב, וכן למה אמרו ונזכה בהן לחיי עוה"ב והא אל תהיו כעבדים וכו' ע"מ לקבל פרס.

אבל בכל חיי ר"א היו הם התלמידים ולמדו ממנו גם אורחות חיים כתלמידים מרבם, אבל כשהגיע עת פטירתו, ידעו שיצטרכו הם עתה להעשות מנהיגי הדור לכן שאלוהו איך ילמדו הם לאחרים, ואיך יחנכו אותם המתחילים שמצבם נמוך וגם עוד עבודתם לקבל פרס, לכן אמד להם דברים שלפי שכלנו הפשוט נראה בהם גם דברים פשוטים למתחילים, ואפשר לומר דהא דאמר להם מנעו בניכם יכו' והושיבום בין ברכי ת"ח רמז גם לזה שאנו צריכים עתה לדעת.

כי איתא בברכות ו' הני בדכי דשלהי מינייהו היינו הא שברכים עייפים מן הסט"א הוא, וצ"ל למה דוקא את הברכים הם מעייפים, אבל חברי איוב כשראו בו שלבו נופל מן דאגותיו ויסוריו שבאו עליו אמרו לו, כושל יקימון מליך וברכים כרעות תאמץ, שעד עתה חיזק הוא בדבריו איש הכושל וברכים כרעות אמץ, היינו שאיש הנופל ברוחו קראו ברכים כרעות, וזהו שמרמזת הגמרא, הני ברכי דשלהי מה שנופל האיש ברוחו וקשה לו לסבול את היסודים שנותנים לו מן השמים, מן הסט"א ומעשה יצה"ר הוא.

והנה כפי שרואים היצה"ר פועל את פעולתו זו לכשול את ברכי ישראל בחקירותיו שנותן במוחו הוא, ולא עתה בעת הצרות הגדולות לבד רק גם מקודם ראינו שבאם נכשל אחד מן הבחורים בני תורה ועוזב את חבריו עם תורתם, ונעשה בעל מלאכה או סוחר וגם יצא חוץ לשיטה ר"ל, הסבה היתה שנפגמה אמונתו והתחיל לחקור ולחשוב מה יהי' תכליתו מאין יקח פרנסה וכדומה, הגם שרואין שאין עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות, וחוץ מזה הלא בין כך וביו כך לא לעולם יחי' האדם, וכשבא יום פקודתם יודע העשיר הזה אשר לא התנהג כשורה שאין בו דבר אשר יאמץ את רוחו זולת זה שאכל הרבה או היו לו בגדים יותר יפים, שאז בשעה שהולך, מאומה אין לו מזה, והבן תורה, ומי שהתנהג כשורה יודע עכ"פ שחיים טהורים חיי תורה חי, וכמו אז כן גם עתה כל

כשלון הברכים מן החקירות והמחשבות באה, כי אילו ידע האיש שמחר כבר תבא הישועה, כי אז כלם היו מחזקים א"ע, אבל מפני שמחקרים בדעתם, מי יודע עד מתי ישתמט [יתמשך] זאת, מי יודע אם נוכל לסבול וכדומה, ובשביל זה הפחד מתגבר והגוף מתחלש והברכים כושלות, לכן בעיקר צריכים לחזק את האמונה ולרחק את החקירות ואת המחשבות ולבטוח בד' שיעשה עמנו טובות ויושיענו ויצילנו.

והנה בב"ר בתחילת פרשה י"ב נקראים עיונים וחקירות בשם הגיונות, באמור שם הפקחין יודעין רמיזו והגיונו ע"ש, וזה מנעו בניכם מן ההגיון שלא יחקרו בשכלם ע"ד התכלית ואז והושיבום בין ברכי ת"ח, כי אם לא תמנעו אותם מן ההגיון אין אתם בטוחים אם ישארו ת"ח וברכיהם לא יבשלו ולא יוכלו לסבול את התלאות, אבל כאשר תמנעו אותם מן ההגיון ויבטחו בד' אז והושיבום בין ברכי ת"ח ברכי דייקא, שברכיהם לא יבשלו.

ורבי אליעזר אמר להם זאת כשעמדו בעצמם להעשות מנהיגי הדור, ראשית פשוט ע"י שידרשו ויראו הם לתלמידיהם שאין דבר בשכל ואין האיש יכול בשכל לדעת מה יהי' הלאה ולא להיטיב לעצמו, וגם כשמנהיג הדור קשור הרבה מאוד באמונה אז תלמידיו המקושרים בו גם עליהם פועל לרחק מהם את חקירתם והגיונות לבותם ויתחזקו גם הם באמונה, מפני חלק רבם הנכנס בקרבם.

וזה הרמז יפקד ד' וכו' אשר יצא לפניהם וכו' כי רש"י פי' עה"פ ואלה המשפטים וכו' לפניהם כשלחן ערוך לפניהם, היינו שהבנה בשכל נקרא לפניהם, וזה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם וכו' אל השכל שלחם המכונה בשם לפניהם, אשר יוציאם שיוציא את שכלם מקרבם ואשר יביאם מתי ואיך מותר לשמש בשכלם, ולא תהי' עדת ד' כצאן אשר אין "להם" רועה, שלהם בעצמם ובקרבם אין רועה, רק אל קרבם ואל פנימית כ"א יכנס הרועה ויחזק אמונתם בד' וע"ז גם את ישועתם יקרב.